

KAKO MOTIVIRATI UČENIKE? - NEKOLIKO PRAKTIČNIH PRIMJERA

ELIZABETA TREPOTEC MARIĆ

„Biti jako motiviran za nešto“ može značiti da netko mobilizira sve snage da bi postigao nešto određeno, da ga ništa ne može odvratiti od toga te da mu je pred očima samo još njegov cilj, da je na njega fiksiran i da se neće smiriti prije negoli ga ostvari. Motivacija kod učenika djeluje na ishode učenja i jedna je od najteže mjerljivih komponenti.

Uvod

Kako mi kao učitelji možemo povećati intrinzičnu (unutarnju) motivaciju naših učenika? Bitno je naglasiti da je mogućnosti i načina mnogo, ali i svi naši učenici su različiti pa ono što će nekome dati pokretačku snagu nekoga će ostaviti potpuno ravnodušnim. U teoriji to bi izgledalo ovako: prilagodimo ono što se uči učeničkim interesima, unesimo emocije, energiju, dinamiku, postavimo rokove, uvodimo novosti i raznolikosti u nastavu, potičimo radoznalost, povežimo ono što se uči s osobnim životom učenika (s događajima u obitelji, u susjedstvu, s etapom njihovog razvoja, s ljubavi, zdravljem), po-

tičimo radoznalost, pomognimo učenicima samostalno postaviti svoje ciljeve... Uvijek kad pročitam ili čujem neko teorijsko predavanje poželim vidjeti kako to izgleda u razredu. Osobno najviše „koristi“ imam od konkretnih primjera koje sutra mogu primijeniti u nastavi. Stoga bi me posebno razveselilo ako mojih nekoliko primjera može obogatiti rad u nastavi i biti prvi korak uspješne nastave.

Ovaj članak temelji se na prezentaciji koju sam pripremila za stručno vijeće učitelja geografije Koprivničko-križevačke župa-

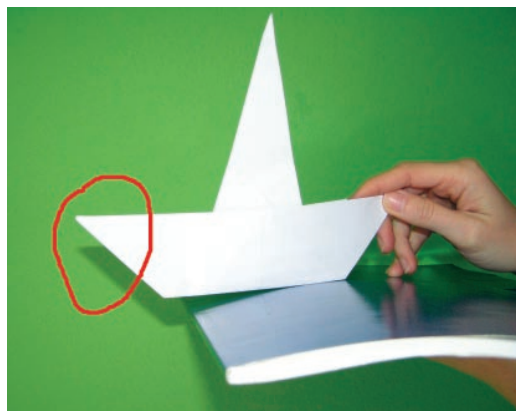
nije. Pregledavajući svoje pripreme izabra-
la sam nekoliko primjera motivacije koji se
mogu primijeniti u različitim dijelovima sata.
Boja glasa, dramaturgija, dinamičnost, po-
zitivnost, uvjerljivost i motiviranost učenika
teško se mogu dočarati ovim člankom, ali
nadam se da aktualnost, primjenjivost, su-
vremenost, zanimljivost i metodičnost mogu
dati pozitivan impuls pri realizaciji sadržaja
geografije u osnovnoj školi.

5. RAZRED

TEMA:

OBLIK I VELIČINA ZEMLJE

Prvi susret s geografijom mora biti pose-
ban kako bi učenici bili zainteresirani za rad
i motivirani više nego za druge predmete.
Na početku sata možemo s učenicima izra-
diti jedrenjak od papira koji ćemo iskoristiti
u dokazivanju oblika Zemlje. Kako? Vozimo
naš jedrenjak po dnevniku i pozovemo ne-
koliko učenika da nam pokažu koji dio je-
drenjaka su najprije ugledali (tražimo da se
učenici prošeću i dodirnu rukom dio koji su
prvi ugledali). Nakon toga vozimo jedrenjak
do ruba dnevnika i jednostavno ga pustimo
da padne na pod. Kad bi Zemlja bila ravna
ploča što bi se dogodilo kad bi otplovili pre-
daleko? Učenici sami zaključuju o posljedi-
cama i pokušavaju shvatiti strah srednjovje-
kovnih ljudi od putovanja u nepoznato. Tek
tada uzimamo globus i taj naš isti jedrenjak
vozimo po njemu. Ponovno tražimo od ne-
koliko učenika da pokažu dio koji su najprije
ugledali. Sada učenici zaključuju da su ugle-
dali jarbol (najviši dio broda), a ne najbliži
prednji dio jedrenjaka i da je Zemlja okru-
glog oblika. Kako bi bili uvjerljiviji možemo
pustiti snimku približavanja broda s pučine.

Sl. 1. Demonstracija ploidbe jedrenjaka
po ravnoj ploči

Sl. 2. Demonstracija približavanja broda
s pučine

TEMA: PRIRODNA BOGATSTVA I OČUVANJE OKOLIŠA

Ova nastavna tema je izrazito bitna za razvijanje ekološke svijesti učenika. Činjenica je da banalna tema poput razvrstavanja otpada može biti prilično komplicirana i može od nas tražiti dodatno informiranje. Kako bi koncentracija i motivacija učenika bila cijeli sat na zadovoljavajućoj razini treba sve etape sata dobro osmisliti, a ne samo uvodni dio. Znamo da smo u tome uspjeli kad učenici sami kažu: "već je zvonilo, tako mi je brzo prošao ovaj sat", a ne „kad će zvoniti za kraj sata, tako mi je dosadno“.

U završnom dijelu sata učenike podijelimo u 5 timova.

1. tim - dobije kutiju (od cipela) punu otpada; zadaci tima su:

a) razvrstati sadržaj kutije u nekoliko hrpica (papir, biorazgradivi otpad, plastika, baterije, staklo, guma, opasni otpad, limenke). U kutiju treba staviti i tetrapak, tkaninu, kovinu (npr. ključ), tablete i neki drugi otpad koji će izazvati rasprave među učenicima kako ga razvrstati. Nakon rasprave sljedi ponovno razvrstavanje, po drugom, a potom po trećem kriteriju.

b) sortirati otpad na onaj koji se može i onaj koji se ne može reciklirati

c) na kraju sortirati otpad prema kontejnerima koje imaju učenici u mjestu stanovanja/školanja

Zaključci će proizlaziti nakon svakog odrađenog zadatka.

2. tim - dobije sliku šume koja se sječe zbog izgradnje ceste; zadaci tima su:

a) izdvojiti pozitivne i negativne strane gradnje ceste kroz šumu

b) obrazložiti koje stajalište zastupaju

3. tim - dobije sliku biciklista s maskom na licu koji je zapeo u prometnoj gužvi; zadatak tima je:

a) predložiti kako bi se smanjila onečišćenost zraka u velikim gradovima

4. tim - dobije sliku hidroelektrane i vjetroelektrane; zadaci tima su:

a) izabrati izvor energije

b) obrazložiti i argumentirati svoj izbor

5. tim - zadaci tima su:

a) nabrojiti nekoliko lokalnih i globalnih ekoloških poremećaja

b) navesti jedan primjer kako lokalni ekološki poremećaj može postati globalni

Napomena: ako planiramo rad tako da svaki tim obavi svih pet skupina zadataka, za realizaciju treba cijeli školski sat

Sl. 3. Kutija s otpadom kojeg učenici trebaju sortirati i razvrstati prema unaprijed dogovorenim kriterijima (staklo, baterije, papir, plastika, guma, opasni otpad, bio otpad)

6. RAZRED

TEMA: MEKSIKO

U uvodnom dijelu sata zadamo učenicima da nacrtaju prve asocijacije vezane uz Meksiko. Neki učenici će odmah nacrtati kaktus, sombrero, pončo ili bocu tekile. Jedna učenica mi je rekla kako gleda meksičke sapunice, ali ne zna kako bi to nacrtala. Zašto tražiti od učenika baš da nacrtaju? Većina učenika su vizualni tipovi i na taj način svakom od njih će se urezati u sjećanje nekoliko tipičnih i prepoznatljivih slika. Tek nakon tog zadatka možemo zajedno napraviti ili pročitati strip koji smo unaprijed pripremili koristeći prepoznatljive slike Meksika.

7. RAZRED

TEMA: UJEDINJAVANJE EUROPE

Napravimo prezentaciju TKO SAM JA?

U prvom slajdu počinjemo od najopćenitijeg pojma, a u svakom sljedećem doda-

jemo neko prepoznatljivo obilježje sve dok svi učenici ne shvate o čemu je riječ. Bitno je da nakon svakog slajda učenici koji su odgonetnuli konačno rješenje zapišu rješenje u bilježnicu. Kasnije učenici mogu sami izraditi slične zadatke pa ih možemo primijeniti kod ponavljanja ili čak i provjeravanja nastavnih sadržaja.

TEMA: PROMETNI SUSTAV I PROMETNA POVEZANOST EUROPE

Ulazeći u razred s velikom vrećicom punom igračaka moji učenici su bili toliko znatiželjni da nisu mogli dočekati da izvadim to što sam donijela. Kad sam počela vaditi i slagati na stol gledali su me u čudu i pitali: „Hoćemo li se sad igrati igračkama?“ Na stol sam posložila automobil, brod, vlak, kamion, avion, kovertu, telefon i slamku (igračke sam posudila od svog četverogodišnjeg sina). Učenici su prišli stolu i odabrali nešto od toga. Morali su obrazložiti zašto su odabrali baš tu igračku (granu prometa), koje su prednosti i nedostaci pojedinih grana prometa... Radi veće zanimljivosti postavljala sam im pitanja kao da se natječu: tko će prvi stići, tko će prenijeti najviše tereta, tko će potrošiti najmanje novaca i sl. Oni učenici koji nisu uspjeli uzeti niti jednu igračku izvukli su karticu s odgovorom, a morali su postaviti pitanje tako da dobiju točno takav odgovor kakav piše na kartici. Takav zadatak može učenicima zadavati prilično teškoća jer obično odgovaraju na pitanja, a vrlo rijetko postavljaju pitanja (posebice geografska pitanja).

	TKO SAM JA?
	- Ime oca: Robert
	- Rođena sam 9. svibnja 1950.
	- Kad zasniva ova melodija srce mi se ispuni ponosom (svira Beethovenova Oda radosti)
	- Moj glavni moto je Ujedinjeni u različitosti
	- Skrivam se ispod plave zastave s 12 zvjezdica u krugu
	- Imam 27 velike i male djece, a čini mi se da će ih biti još

Sl. 2. Učenici pogađaju „Tko sam ja“ nakon svakog prikazanog retka slajda

8. RAZRED

U cilju aktualizacije i povezivanja nastave geografije sa stvarnim životom odlučila sam zadati učenicima kontinuirano praćenje dnevnog tiska, različitih časopisa, tv emisija, teletexta i sl. Na početku nastavne godine pitam učenike koje novine kupuju njihovi roditelji i to si zabilježim. U listopadu zadužujem učenike da izrežu članke koje možemo povezati s nastavom. Oni učenici čiji roditelji ne kupuju nikakav dnevni ili tjedni tisak dobivaju zadatak pokrivanja časopisa u školskoj knjižnici (Geografski horizont, Meridijani, Drvo znanja, Modra lasta, National geographic ...) i praćenja ttxt-a ili tv dnevnika. Na početku svakog sata učenici donose članak i izvijeste ostatak razreda u 4-5 rečenica o tome što su doznali. Dogovorili smo i broj članaka za pojedinu ocjenu. Kako je svaki početak težak tako u početku ima i članaka iz crne kronike ili sporta no kroz neko vrijeme učenici shvate bit problema pa onda i taj članak iz crne kronike bude o izlivanju nafte iz cisterne.

ZAKLJUČAK

Motivacija kod učenika djeluje na ishode učenja i jedna je od najteže mjerljivih komponenti. Mogućnosti i načina motivacije je mnogo, ali i svi naši učenici su različiti pa ono što će nekome dati pokretačku snagu nekoga će ostaviti potpuno ravnodušnim. Koristeći sve svoje potencijale, razmjenom iskustava i stalnim usavršavanjem pokušavamo motivirati i sebe i naše učenike za rad jer je suvremena nastava aktivan proces u kojem sudjelujemo ravnopravno.

LITERATURA:

RHEINBERG, F. (2004): Motivacija, Slap, Jastrebarsko

TEMA: PRIRODNO I PROSTORNO KRETANJE STANOVNIŠTVA

Novinski članci bombastičnih naslova pobuđuju znatiželju. Članak iz Večernjeg lista *Hrvati u austrijskoj vladi* direktno povezuje navedenu nastavnu temu, gradišćanske Hrvate i njihov ugled u Austriji kao značajne nacionalne manjine. Iz takvog članka učenici mogu povezati nastavno gradivo i staviti ga na jednu višu razinu.

TEMA: PRIRODNA I KULTURNA BAŠTINA GORSKE HRVATSKE

Članak pod nazivom Gacka poznatija u Japanu nego u Hrvatskoj zainteresira svakog učenika, a tek kad pročitam Ličko Lešće i o ribičiji na kojoj bi zavidjeli mnogi u Japanu nastane muk jer većina mojih učenika nije ni čula za Ličko Lešće. I onda je to potpuni bingo.

ELIZABETA TREPOTEC MARIĆ, prof. geografije i povijesti

OŠ Kalinovac

Dravska 6, 48361 Kalinovac, Hrvatska, e-mail: os-kalinovac@kc.hinet.hr